

Esmaspäeva õhtul oli Kristiine kaubanduskeskus noortest inimestest pungil. Kaubanduskeskuse töötajad ei pea kogunevaid teismelisi tülikateks, sest klient on klient.

PILDID PRIIT SIMSON

Noored kohtuvad kaubamajas

Kaubanduskeskuste kohvikutest said tegevusetute teismeliste klubid

Helen Eelrand

louise@epl.ee

Tallinna Kristiine kaubakeskus on koolivaheaja õhtul noortekampadest tulvil. Enamik teismelisi on siin sed püsilastajad, kes üks-teist tunnevad ja kaubakeskust kokkusaamiskohana kasutavad. Nad räägivad, et see komme on üle võetud Soome suurkaubamajadest.

“Meil ei olegi kusagil mujal olla,” kinnitavad nad kui ühest suust.

Kohtumispaika ei tohi muuta

Pedagoogikaülikooli neiud Kätlin (18), Kristina (18) ja Petra (19) hakkasid Kristiine keskuses käima sügisel, kui pealinna õppima tulid. “Siin on vist need noored, kelle vanemad koju nii palju sõpru ei luba,” arvab Kätlin. “Ise elame siin lähedal, ei taha kodus ka passida. Hea on istuda ja inimesi vaadata.” Kristina ja Petra märgivad, et enamik nende tuttavatest

käib koos samas keskuses. Neiud räägivad, et nad toovad kaubakeskusele midagi ikka sisse ka, näiteks ostavad nad Primo hüpermarketi toidukaupu ja söövad pizzerias pitsat. Hiljuti Tallinna Kaubamajas avatud noorteosakonnast hoiab kolmikut eemale liiga vali muusika ja tunglemine. “Ükskord tahtsin juuksebummi osta ja pidin veerand tundi ootama, nii palju rahvast oli,” räägib Kätlin.

Pillele (12) ja tema sõpra-

dele on Kristiine keskus kokkulepitud kohtumispaik. “Meie sõbrad toovad jälle oma sõpru kaasa ja nii tekitabki rahvast,” kirjeldab ta.

Külm ajab tänavalt sooja

Vahel veedavad tüdrukud kaubakeskuses terve päeva. “Kuidas tuju parasjagu on,” selgitab Pillega ühevanune Kaisa. Neile meeldib niisama istuda ja liftiga sõita.

Pille ja Kaisa kinnitavad, et nendevanustel pole Tal-

linnas oma kohta. Üks põhjus, miks nad end just kaubamajja sisse seadsid, on külm ilm. “Talvel oleme enamasti siin, suvel võib kas või rannas olla,” märgib Pille.

Väga suurt kampa turvamehed kaubamajja tekkida ei luba. “Kui on üle viie inimese, siis tuleb turva ja ajab laiali,” teab Kaisa, “aga see on nende töö ju kah.” Tüdrukud on tähele pannud, et teismelised kipuvad kaubakeskuses salaja suitsetama

ja turvamehe ilmudes sigareti kiiresti hõlma alla peitma. Ise väidavad nad end sellest pahest vabad olevat.

Nad on vaimustuses kaubakeskuse üritustest – mängudest ja kaubaesitlustest, millest nad alati osa võtavad. Mõned ettepanekud oma lemmikkohale noortel siiski oleks. Näiteks meeldiks neile, kui kaubakeskuses mängiks teistsugune muusika – praegu kõlab üle hoone see, mis parajagu raadiost tuleb. “Vot diskor võiks küll olla, laseks soovilugusid ja...,” unistab Kristina. “Toolid võiksid pehmed olla. Kui üritusi rohkem oleks, oleks veel vägevam. Siin oli see... korvpalliüritus. Mõnus oli, autogramme saime Margus Metstakilt ja Indrek Rumalt,” jutustab Riin (14).

Ükskord püüdsid narkomaani kinni

Staažikad Kristiine kliendid Tanel ja Silver (15) märgivad, et on siin lisaks omava-

nustele poistele sobitanud tutvusi ka politseinikega. “Millegagi ei saanud me hakkama, lihtsalt viidi menti,” väidab Silver, kelle sõnul tunnevad turvamehed siinseid noorukeid nägupidi. “Mõnda ehk ka nimepidi,” lisab ta.

“No ei ole ju kuskil selliseid kohti, kus olla,” toonitab Kent (13), kelle sugulane on turvamees ja kes ise on seetõttu teistest kõrgemal. “See on läänest üle võetud mood, et niimoodi kaubamajja kogunetakse,” teab Kent. Madis ja Rainer (15) on aidanud keskuses korda hoida.

“Ükskord püüdsime narkomaanid kinni,” räägib Rainer, “nägin, kuidas üks kamp läks süstlaga Primosse. Kutsusin turvamehe, kes nad välja viskas, aga järgmine päev olid nad tagasi.” Poiste sõnul vedeleb keskuse ümber aeg-ajalt süstlaid, alkoholihoobes noorukeid näevad nad aga veelgi sage-damini.

Seltskonnad kauplemist ei häiri

■ Kristiine keskuse tegevdirektor Peter Ranne nendib, et ei pea keskusesse kogunevaid noori tülikaks. “Täpsemalt oskaks muidugi vastata meie kuuskümmend rentnikku, aga mingeid ebameeldivaid vahejuhtumeid mulle küll meelde ei tule,” kinnitab ta. “Meile sisenevad nad ikkagi kui kliendid ja eks nad üht-teist ostavad ka, pit-

sat näiteks.” Ta lisab, et teismelised kliendid kaubakeskuse käivet ei mõjuta.

Ranne sõnul teeb keskusesse aeg-ajalt visiidi ka noorsoopolitsei, kes uurib, miks noored seal viibivad ja ega nad koolist puudu. “See on politsei rida, meie ei saa nende noorte lapsevanemad olla. Turvamees hoiab neil silma peal, et pahandusi ei

juhtuks,” selgitab ta.

Ta ei usu, et pidevalt Kristiine keskuses aega veetvad noored varastama tikuksid. “Vaevalt nad siis julgeksid siin kogu aeg olla, turvale jäävad ju näod kohe meelde,” oletab ta ja meenutab, et ainus, millega teismelised personali pahameele ära on teeninud, on suitsetamine.

Helen Eelrand

Suurtes kaubanduskeskustes on lapsed hästi kontrollitavad

■ **Toomas Niit, keskkonnapsühholoog:** “Kaubanduskeskus soodustab kogunemist seepärast, et seal on lapsel valikuvõimalusi, kus olla ja mida vaadata. Mida rohkem loob kaubanduskeskus tingimusi, kus inimestel on võimalik lihtsalt aega viita, seda parem on tema käibe.

Kui kaubamajja rajatakse väikelaste mänguplatse, siis

tõmbab see kahtlemata lastega peresid. Ma ei tea, kui populaarne see meil praegu juba on, et poes käiakse ainult laupäeviti terve perega, ostetakse mitu kärutäit iga-sugust jama ja veedetakse poes pool päeva. Aga Põhja-maades kipub see nii olema ja paratamatult tuleb siis lapsed kaasa võtta. Mida rohkem on lastele võimalusi, seda kauem saab klient

poes olla ja seda kasulikum kauplusele.

Et koht tõmbaks noori, peaks seal olema koht, kus istuda. Ühenduste peaksid sisaldama sopikesi, keskvaljakuid, väikesi nurgakesi. Sirgetesse koridoridesse ilmselt noori ei kogune. Oma osa mängib ka see, et äärelinnades, kus kaubanduskeskused tavaliselt asuvad, ei olegi eriti muud koh-

ta, kuhu noored võiksid katuse alla koguneda.

Kuna sellistes kohtades on väljas kaamerad ja turvamehed, siis on sotsiaalne kontroll seal arvatavasti kõrgem kui raudteejaama või mõne kohaliku kohviku ümber. Seega ei näe ma ohtu, et sinna kogunemine võiks eriliselt soodustada kuritegevuse või narkomaania levikut.

Ma ei usu, et selline puh-

talt tarbimisega seotud paik oleks parim noorte kogunemiskoht. Neid on mujal proovitud luua ka kinode või teiste asutuste juurde. Soomes on omavalitsustel majad, kus noored saavad niisama käia, olla ja aega veeta. Kaubanduskeskusesse kogunemine teenib ikka kasumi suurendamise eesmärki.

Halba võib ehk näha sel-

les, et mida rohkem koguneb kuhugi hulkuvaid või niisama aega surnuks lõovaid noori, seda rohkem koguneb nende ümber ka tasuvargaid ja muid sarnaseid. Aga neid on kaubakeskustes ilmselt niigi. Seni, kuni noored kaubamajades lausa võimu ei võta ja sissepääse kontrollima ei hakka, ei ole meil neid karta küll vaja.”

Anu Jõesaar

Noorteosakond ahvatleb teismelisi

■ Koolivaheaja teise päeva lõuna paiku on Tallinna Kaubamaja noorteosakonnas ringi vaatamas korraliku välimusega, vaevalt teismeliseikka jõudnud poisid ja tüdrukud. Preilihakatiseid uurivad huulepulki ja küünelakke, poisid on kohvikus kokad ette võtnud ja teevad tutvust internetiga. Suurel videoekraanil mängib MTV.

Liina (12) ja Helena (13) on end samuti arvuti taha sisse seadnud ja tunnistavad, et pole siin kaugeltki esimest korda. "Meile siin meeldib," väidavad nad, "lahe on olla ja riided on vägevad. Midagi oleme ka ostnud."

Tüdrukud kinnitavad, et kasutavad kaubamajas pä-

ris palju ka internetti. "Vaatame niisama netis ringi ja käime jututubades," kirjeldab Liina, "kodus on küll arvuti, aga ei ole internetiühendust." Interneti kasutamise hind – 20 krooni poole tunni eest – paneb nad õlgu kehutama.

Tutvumiskohaks Liina ja Helena kaubamaja ei pea, kuid oma sõpru võtavad sinna kaasa küll. Nad leiavad, et noorteosakond on nendevanuste hulgas populaarne koht, millest omavahel palju ka räägitakse. Tüdrukud on vaadanud ringi ka teistes kaubanduskeskustes. "Aga siin meeldib rohkem," on nad kindlad.

Helen Eelrand

Kuhu kogunetakse tavaliselt Tallinnas?

■ Tallinna politseiprefektuuri pressiesindaja **Kaia Kalliver**: "Praegu on noorte kogunemiskohaks lisaks Kristiine keskusele näiteks veel Mahla tänava keldrid ja kesklinnas asuvad Mere ja Rotermanni kaubanduskeskused.

Kristiine keskus on üks murepunkte, sest seal pannakse toime ka vargusi. Nii pole seal seetõttu väga turvaline. Mere ja Rotermanni keskustes tekitavad noored aga probleeme eri-

nevaid teenuseid pakku-des, näiteks üritavad seal kaupa müüa. Neis kohtades tasub igal juhul ettevaatlikum olla ja oma asjadel silma peal hoida.

Külmemate ilmadega kogunevad noored ka magalajoonide keldritesse, trepikodadesse ja vahel ka mänguautomaatide lähedusse. Soojemate ilmade ja kevade tulekuga minnakse kambakesi Harju- ja Mu-sumäele.

Malle Pajula

12-aastaste Pille (paremal) ja Kaisa (vasakul) sõnul polegi nendevanustel päris oma kohta. Üleeile veetsid nad taas aega kaubanduskeskuses.

Rahvaste lahkkelid klaaritakse õues

■ Kristiine keskusesse igal õhtul kogunevad noorukid mõonavad, et integreerunud Eestit seal ei näe ning eestikeelsed ja venekeelsed kambad on omavahel sõjalal.

"Tüli võib igast asjast tulla, mõni astub ligi, mõnele ei meeldi su nägu ja mõnele ei meeldi su tegu," kirjeldab Pille, "venelased alustavad norimist." Tema sõnul on vahetevahel ette tulnud ka purjus inimeste ligitikkumist ja ropendamist. Ka seisavad venekeelsed kambad välisukse ees nii tihedalt, et sisenemise neist mööda ei mahu. Sellekohaseid märkusi on turvamees ka mitmel korral tegemas käinud.

Ujedad venelannad Saša, Daša, Tanja ja Vera väidavad end olevat täiesti rahu-meelsed ja ütlevad, et pole

kellegagi riidu läinud, kuid on mõned korrad konflikte pealt näinud. "Meile lihtsalt meeldib siin istuda, inimesi vaadata ja omavahel juttu ajada," kinnitavad nad, "meie emad on rahul, et me siin käime. Neile endile meeldib see koht samuti väga. Parem igal juhul siin kui tänaval."

Madise ja Raineri sõnul sekkub turvamees tulidesse ainult siis, kui need toimuvad kaubakeskuses. Seetõttu minnakse rusikatega asju klaarima ikka ukse taha. "Alguses oli ütlmist rohkem, praegu on rahulikum," märgivad poisid. "Venelased ajasid ükskord mu sõbrannasid taga, et need olid midagi halvasti öelnud, aga siis küll keegi appi ei tulnud," kurdab Pille.

Helen Eelrand